

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVIII (42)

Štev. (No.) 35

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

7 de septiembre — 7. septembra 1989

Žalostni spomini

Ves svet se te dni spominja žalostnih dogodkov, ko se je pred petdesetimi leti pričela svetovna vojska.

Ni moj namen, da bi analiziral potek ali vzroke in povode te vojske, ki je zajela ves svet. Vsi poznamo osebnost, ki je največ odgovorna zanjo — to je Hitler. Vemo za dogovore po prvi svetovni vojni, ki niso rešili oziroma uredili sveta, da bi lahko dolgo užival mir. Vsi poznamo fanatizem nacistov in fašistov, ki so s silo hoteli vzpostaviti svojo razširitev. Vsi vemo, kako so se demokracije v začetku bolj slabo odrezale, ko so skušale odkupiti čas za ceno manjših držav.

Danes bi rad le govoril o tem, kako malo je ta vojska rešila mednarodni položaj.

Doseženi mir leta 1945 se je takoj spremenil v poraz: padla je železna zavesa in komunizem, ki je bil dotedaj utesnjen v Sovjetski zvezi, je dobil možnost, da se razpotezne po vsej Evropi. Pol kontinenta je prešlo izpod več ali manj demokratičnega vladanja pod komunizem ali boljše pod sovjetsko in rusko knuto.

Tudi naš narod! Razmere v Jugoslaviji pred vojno niso bile najbolj idealne, a bile so na poti izboljšanja. Ta vojska pa nam je prinesla narodno razkosanje, okupacijo in vse zlo, ki nastane iz tega: uboji, revizacije, ponemčevanje in poitaljanjenje; zatiranje slovenščine; posebno hudo so nas prizadela tudi koncentracijska taborišča.

A tem se je pridružila še hušja, komunistična revolucija. V nobenem primeru se ne bi mogla v normalnih razmerah uveljaviti komunistična partije, saj jih je bilo premalo in so že v Španiji videli, da jim revolucija ne more nspeti.

Ko pa je padel Stalinov klic za obrambo Sovjetske zveze zaradi Hitlerjevega napada, se je pričela med nami tako dolgo pripravljena in študirana revolucija. Smrt fašizmu — svobodo narodu, je bilo njeno javno geslo, dejansko pa — kot danes ugotavlja tudi večina doma — je šlo partiji za dosego oblasti.

In kaj so uspeli: Smrt fašizmu — niso oni premagali ne fašistov ne nacistov, nasprotno, tedne po končani vojski so še napadali Nemce, ki so se umikali, a ne pred njimi.

Vse trpljenje med revolucijo, ko so zahrbtno in kruto pobijali otroke in ženske, nasprotnike civiliste in vojake imajo na vesti komunistični revolucionarji.

In svobodo narodu? Kakšno svobodo neki, ko danes tudi doma ugotavljajo, da Slovencev nihče ni nič vprašal, kam hočejo, ko so zatrli vse stranke tudi sopotnike v OF, in vzpostavili pravi stalinistični in neusmiljen partijski režim. Mesece po končani vojski so zločinsko poklali vse nasprotnike, ki so jih dobili v roke, nekatere v Rogu, druge doma, tretje z obsodbo; zapirali so jih, da so se lahko polastili njih premoženja, nakradli so tujo lastnino (kako bi drugače Maček, tedaj šef OZNE, dobil največjo knjižnico — in ki jo zdaj prodaja za drag denar), pahnili kmeta z zemlje, Cerkev v zapore, in še in še.

Tako je vojska prinesla direktno nesrečo slovenskemu narodu — najprej kot vojska in nato kot revolucija in končno kot diktatura komunistične partije, ki še traja. Štiri leta vojske na Slovenskem je prineslo 40 let gorja. Uničene so bile generacije demokratov in generacije pokončnih ljudi; šele sedaj se pričnjo kazati vsaj možnost spremembe (ki je lahko tudi ne bo).

In posledica je tudi naša politična emigracija z vsem trpljenjem v tujem svetu.

Ko se danes spominjamo 50-letnice pričetka II. svetovne vojne, ki je za skoraj ves svet že zgodovina, saj jo je že prerasel čas, v Sloveniji ni tako. Morda ni več ruševin in razletelih bomb, a ostale so hušje razvaline, moralne, ekonomske politične; in ostale so bombe — diktatura, zapori, OZNA itd., ki so še vedno nevarne. Sicer se je spremenil napadalec po imenu, a tehnika in namen je ostal isti. Diktatura in zaslužnost podložnih, da lahko vladajo „izvoljeni“. Najprej Nemci, nato komunistična partija.

Skraini čas je, da se tudi te žalostne posledice vojske med Slovenci pometejo na smetišče zgodovine in se prične obnovitev — seveda najprej v človeškem, moralnem in svobodnem oziru.

TDml

Umrli je dr. Ludovik Puš

V kratkem času je slovenska politična emigracija izgubila štiri vodilne politične delavce: inž. Ladislava Bevca, dr. Tineta Debeljaka, Danico Kanalc Petričkovo in sedaj še dr. Ludovika Puša. Vsak izmed teh je že v predvojni in medvojni dobi, še posebej pa v emigraciji porabil vse svoje umske sile za ohranjanje slovenstva in slovenske kulture in za rešitev slovenskega naroda iz okov totalitarnega režima, ki vlada v domovini.

Dne 1. septembra t. l. je v to četrnico vstopil tudi dr. Ludovik Puš, ki je umrl v New Yorku. Bil je tajnik Slovenskega narodnega odbora in član načelstva Slovenske ljudske stranke. Dobro ga poznajo vsi slovenski emigranti po številnih, izredno dobrih in jasnih člankih v Ameriški domovini, v Svobodni Sloveniji in v njenih Zbornikih.

Dr. Puša smo se spomnili ob njegovi 85.letnici in ob 90.letnici. Pa mislimo, da je prav, da na kratko ponovimo glavne podatke iz njegovega bogatega življenja.

Rodil se je 12. januarja 1896 v Šentvidu pri Stični. Gimnazijo je končal v Zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano. Udeležil se je prve svetovne vojne, po njej pa je končal študije na filozofski fakulteti v Ljubljani. Njegova prva služba je bila na Kmetijski šoli na Grmu. Leta 1932 ga je šestojanuarski režim upokojil iz političnih razlogov. Nato je dobil službo v Ljudski posojilnici v Ljubljani. Pozneje ga je ban dr. Načič poklical nazaj v državno službo in mu poveril mesto na kmetijskem oddelku banske uprave, da bi vodil odsek za združništvo in kmetijsko organizacijo. Ves se je posvetil temu delu in imel je tudi lepe uspehe.

To delo je prekinila druga svetovna vojna. Postavil se je na stran vernega slovenskega ljudstva in je skušal skupaj z Milanom Fincem pridobiti zlasti kmečko mladino za Slovensko legijo in za Vaške straže, pozneje pa tudi za Slovensko demobranstvo.

Leta 1945 je zapustil domovino in po dolgi begunski poti prišel 1. 1949 v Združene države Amerike. Dr. Miha Krek ga je kmalu po prihodu povabil, da bi prevzel zastopstvo Slovencev v osrednjem uradu Zveze krščansko demokratičnih strank Srednje

Evrope v New Yorku. To mesto je vestno upravljal ter tudi navezal vrsto dragocenih stikov v krščansko-demokratskem gibanju in strankami evropskih dežel. Šele ko mu je bolezen odvzela pokretnost, je to mesto prepustil mlajšim močem.

V tem času je tudi postal glavni tajnik SLS, in bil topla ter razumevanja polna vez med člani načelstva stranke skozi 17 let. Pri enih od naslednjih volitev je prepustil mesto glavnega tajnika Jožetu Melaherju, sam pa je po izvolitvi prevzel mesto strankinega podnačelnika. Dr. Puš je bil tudi urednik strankinega notranjega glasila Domeljub in glavni avtor poslovnika Slovenske krščanske demokracije.

Vodstvo SLS je dr. Puša delegiralo v najvišji slovenski demokratiški politični forum, v Slovenski narodni odbor, kjer je leta 1971 postal tajnik te ustanove skupaj z dr. Petrom Urbančem.

Dr. Puš je bil od nekdaj človek peresa. V zdomstvu je bil najbolj znan sicer po svojih člankih v Ameriški domovini, Svobodni Sloveniji, Domoljubu in drugod, a je bil tudi pisec knjig iz različnih področij. Naj omenimo med njimi le „Podobe iz otroštva Mandrškega Ludveta“, „Klasje iz viharja“, „Na dolgo pot“, „Svoboda

da v somraku“. Pred drugo svetovno vojno pa je že v domovini napisal „Kmečki stan“ in „O kmečki duši“.

Še pred kratkim smo imeli priložnost brati v našem listu članek, ki ga je napisal o svojih pogledih na Jugoslavijo in sedanjih nacionalnih sporih v njej. Sicer pa je bil dolgoletni uvodničar v Ameriški domovini ter pri našem listu, kjer je prodorno in do zadnjega jasno analiziral razne pojave v domovini ter skušal nakazati pravo pot.

Njegovo življenjsko delo, katerega se je spominjal do zadnjih dni z ljubeznijo in s ponosom, pa je bilo v letih pred revolucijo v organizaciji Kmečke zveze. Krepko je deloval v tem kmečkem združenju in tudi v kmečki mladinski organizaciji, katere odmeve je slišati v domovini do današnjih dni.

Še to moramo zapisati, da je bil dr. Puš vse svoje življenje tudi glasbenik, skladatelj in pevovodja ter strokovnjak za uglaševanje zvonov. Družil je v sebi razumevanje in skrb za vse lepo, dobro in pošteno.

Pri njegovem delu ga je krepko in z velikim razumevanjem podpirala njegova žena, gospa Minko, kateri izrekamo vsi sodelavci rajnega dr. Ludovika Puša najiskrenejše sožalje.

Rudolf Smersu

Iz njegove duhovne zakladnice

NARODOVA BODOČNOST

Država Slovenija bodi osnovana na zapadnoevropskem temelju pristne, evropske pojmovane in prakticirane demokracije in na duhovni bazi krščanske kulture, nesporni vodnici svetovne kulture. Ven moramo iz Balkana, ki nas vanj pogrežajo! Bodočo republiko Slovenijo moramo upravičeno gledati glede na zemljepisno lego in naravne lepote ter potencialne možnosti njenega razvoja z velikim optimizmom in jo primerjati s Švicco z dodatkom, da ima Slovenija tudi morje, dočim ga Švica nima, pa je za napredek dežele ogromne važnosti. Čez Slovenjo teko vse naravne trgovske poti iz celotne Srednje Evrope na Jadransko morje. Izboljšanje in pomnožitev teh poti skriva v sebi gospodarski razmah in napredek slovenskega naroda, ki mu rezultatov iznajdljivosti, sposobnosti in pridnosti ne bo odžiral zanemarjeni in lenobni Balkan.

(Svob. Slov., 3. marca 1988)

ZA STARO PRAVDO

Meni, ki vsled posledic starosti pi-

grešnosti ter osebne in družbene pomanjkljivosti, obenem pa moči skupne molitve in žrtev. Prošili smo Vsemogočnega po posredovanju naše ljubljene brezjanske Marije, da naj se našemu narodu doma in po svetu spet prikaže luč vere, resnice in ljubezni. Prisotnost romarjev iz Argentine smo zabeležili na Sv. Višarjih, na Brezjah, pri Novi štifti in v Kočevju. Kristus, viseč na križu, ki nas je spremljal na tej poti, bdi v kočevski cerkvi kot zgovorna priča trpljenja in smrti naših domobrancev.

Nismo še pretrpeli vseh postaj našega križnega pota. Romanje se mora še nadaljevati v vsakdanjem življenju, z molitvijo, s potrditvijo našemu bistvu in poslanstvu in v zavesti, da se vsaka naša najmanjša žrtev, darovana z ljubeznijo, spoji s popolnejšo žrtvijo naših prednikov — mučencev. Iz ljubezni do resnice, z delom za dosego ciljev, z medsebojnim spoštovanjem in skupnim prizadevanjem bo prišel dan vstajenja za naš slovenski narod.

A. G.

KMEČKA HIMNA

Mi smo slovenske zemlje orači, orjemo polje, seme zlató sejemo v brazde, krepki kopači kopljemo v lepšo bodočnost zemljó.

Naše je Sonce in zemlja slovenska, mi nje sinovi in hčere vsekdar. Zemlje Boga gola sila peklena ne odtrga, ne omaje življenja vihar.

Mi smo rodov še mladih orači: orjemo duše, urimo dlan. Ljudskih svetinj zvesti vozači peljemo v svetli svobode jih dan.

(Svob. Slov., 15. decembra 1988)

(Konec prihodnjič)

Naša pot...

Življenje človeka je pot, ki se od rojstva razteza tja do smrti po valovitih pokrajinah svoje osebne enkratne zgodovine. A vsaka resnično človeška pot je tista, ki poleg vsakodnevnih ovinkov, bližnjic, vzpetin in padcev, vodi navzgor k popolnejši obliki človeka v vsej svoji razsežnosti. To pomeni, da je človek v svoji osebni in družbeni razsežnosti na poti k resnici in ljubezni, ki sta odsev božje resnice in ljubezni.

Slovenski narod, ki obstaja zaradi hotenja in teženja po resnici in ljubezni slovenskega človeka, je v svoji zgodovinski poti doživel mnogo svetlih dni, a tudi marsikatero noč. Ko se sprehajamo po poti naše novejšje zgodovine, lahko zasledimo „pot navzgor“ našega naroda, ko se je odločil in delal za življenje, rast in napredek, trdno zasidran v krščanskih vrednotah.

Iz ljubezni do Boga in do življenja so se množile družine s številnimi člani. V njih so se vzgajale požrtvovalne osebe s smislom za poglobljanje v resnice iz ljubezni do sebe, do sočloveka in svojega naroda.

Širjenje dojete resnice iz ljubezni do človeka pa se je utrjevalo s potrditvijo osebe kot počelo in edinstveni dejavnik, ki odloča o svoji in svojega naroda usodi.

Odločitev za svobodo zgrajenega

človeka pa je privedla do razmaha narodne zavesti. Narod se je zavedal svoje posebnosti, začrtal si je svojo osebno pot in prevzel nase odgovornost ustvariti si pogoje in vzajemni napredek. Tako se je narod organiziral pod vodstvom jasnovidnih političnih, socialnih in verskih voditeljev, ki so v borbi za slovensko suverenost vzgajali vse ljudstvo.

V predvojni dobi je naš narod svetil svetu s svojo posebno lučjo; morebitne temne strani teh časov ne morejo zatemniti vzvišenosti postavljenih ciljev. Zavedajoč se svoje grešnosti so naši predniki vztrajno preverjali usklajevali ter potrjevali načela prehojene smeri v zavesti, da so za svoje delovanje odgovorni pred Bogom in narodom.

A prišli so dnevi vojne, ko so se na začrtano pot slovenske bodočnosti zgrnili temni, gosti oblaki, ki so zatemnili Luč, ter zrahljali narodovo trdnost in povezanost z ideologizirano ploho laži, nasilja, trpljenja in smrti.

Tako se je pričela doba slovenskega križnega pota. Nastopila je doba med katero se je razvrednotil smisel za osebo in resnica se je prodajala na tržnici, kjer se niso upoštevala načela in vrednote. Tako so nasilneži in prevratneži zagospodovali nad narodom in vzpostavili teror, v kate-

rem se je prelilo mnogo nedolžne krvi. S prelitjem krvi smo dobili narodno mučence. Ti niso hoteli zasenčiti svoje luči, ki je svetila zaradi Luči. Nezaželena luč je svetila v temi. Potrebno jo je bilo ugasniti. Tako so nečloveško umorili naše domobrance ter jih zasuli s črno prstjo v neznane grobove.

A najstrašnejša tema ne bo nikdar premagala moči luči.

Globoka brezna množičnih morišč so postala kot jedra, ki izžarevajo resnično luč, katera nam kaže smer poti prave ljubezni in zvestobe do resnice in svojega naroda.

Ta grobišča so naša zakladnica vrednot. Njih močni sij je prebil vsa ta desetletja strašanske teme in nam obeta novo pravičnejšo bodočnost, ko bo naš narod dočakal dan vstajenja v ljubezni.

V tem duhu in iz zvestobe do naše dediščine, ki nam je dal življenje po naših domobranjih, je naša skupina sedmih mladih povezana v duhu s skupnostjo iz katere izhajamo, pred desetimi leti v mesecu avgustu, romala iz Brezij do Kočevja. Pripravljali smo se tako, da smo podrobneje prodirali v našo preteklost in v temelje našega krščanstva z molitvijo, branjem in pogovori.

Tridnevno pešpot smo opravili v duhu zahvalnega ter zadostilnega in spokornega romanja, z močjo živega rožnega venca, ki so ga člani naše slovenske skupnosti v Argentini molili dan in noč, zavedajoč se naše

MED KNJIGAMI IN REVIJAMI

VENETI — NAŠI DAVNI
PREDNIKI

Sedaj v slovenščini

Po nemški izdaji velikega dela o Venetih (Unsere Vorfahren — die Veneter), ki naj bi pokazala nemškimi zgodovinarjem, da so dosedanje predstave o Praslovanih napačne in da je te predstave skoval predvsem nemško zgodovinarstvo, je sedaj izšla knjiga o Venetih tudi v slovenščini. Je to 527 strani debela knjiga večjega formata, razkošno opremljena, z mnogimi črteži, zemljevidi in fotografskimi posnetki.

Je to edinstveno delo v slovenskem zgodovinarstvu. Trije znanstveniki (akademik Matej Bor, dr. Jožko Šavli in rektor Ivan Tomažič) so se poglobili v slovensko zgodovino ter po daljšem študiju prišli do zaključka da so bili Veneti praslovansko ljudstvo, nosilci tako imenovane kulture žarnih grobišč in žarnodobnega preseljevanja, ki je okoli 1200 let pred Kr. izhajalo iz Srednje Evrope ter zajelo vso evropsko celino. Ta razlaga pa v jedru preobrača vse dosedanje predstave o Praslovanih oz. Starih Slovanih.

Slovenci smo tudi del tega praslovanskega ljudstva. Smo že iz prazgodovinskih časov na svojem ozemlju, torej tako imenovano „avtohtono“ ljudstvo in se nismo semkaj priselili šele v 6. stoletju po Kr., kakor pravijo drugi zgodovinarji.

Nikdar ni bilo znanstveno dokazano, da je bila domovina starih Slo-

vanov ali Slovencev za Karpati, na močvirnem območju Pripjata. Ni o tem pisanih spomenikov, nitj arheoloških najdišč. So to gole domneve.

Približno 200 let pred Kr. so Rimljani uničili Etruščane in zasedli venetsko ozemlje. Jezik vladajočih je izpodrinil venetščino, ki pa se je v nekaterih krajih npr. furlanskega podeželja ohranila vse do poznega srednjega veka. V Benečiji, posebno v Reziji, še danes govorijo staro slovensko narečje, ki spominja na nekdanjo venetščino.

V krajih, kjer je venetščina izumrla (od Benetk do Švice in še marsikje drugje), spominja nanjo veliko število slovenskih imen gora, rek, dolin, krajev. Šavli je nabral vrsto takih slovenskih imen po mnogih krajih srednje Evrope.

O slovenskem poreklu starih Venetov pričajo venetski napisi na nagrobnikih, žarah in kovinskih predmetih, ki jih je mogoče razumeti le s pomočjo slovenskega jezika, kakor na velikem številu primerov dokazuje akademik Bor v II. delu slovenske izdaje. Na 258 straneh poudarja ključ do venetščine in razlaga veliko množico venetskih napisov s pomočjo slovenščine. Do sedaj so bili venetski napisi za venetologe nerazumljivi, ker ni seveda nihče poznal slovenščine.

Naloga slovenskih izobražencev in še posebej učiteljev in profesorjev bodi, da odkrivajo naši mladini resnično zgodovino naših prednikov.

SmR

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Tek dogodkov je neizbežen, a le počasi se jasni v tej panorami, ki jo danes predstavlja argentinsko politično življenje. Vlada napreduje v izvajanju svojih načrtov, a istočasno se bolj jasno vidijo tudi zapreke, s katerimi se, ob vsakem koraku srečava. Kongres je že potrdil oba zakona, ki sta bistvene važnosti za uspeh objavljenih načrtov, istočasno pa smo doživeli prve stavke, ki kažejo na socialno napetost, trn v peti tega novega peronizma.

STAR, BOLAN IN DEBEL SLON

Omnjena zakona sta usmerjena v spremembo struktur argentinske države. Ko smo že večkrat omenili, gre bistveno za to, da državo in družbo olajšajo hude teže deficitnih državnih podjetij. Tukaj (in dejansko nikjer na svetu) država ni bila dober gospodar. Postopoma, zaradi razumljivih zgodovinskih okoliščin, a tudi zaradi kratkovidnosti in tudi nepoštenosti, je zajemala vedno več dejavnosti. Kot tukaj radi omenjajo, država ni rasla, marveč se je debelila. Ta debelost jo je napravile vedno bolj neokretno, dokler ni postala kot star, bolan slon, z vso njegovo težo, a brez vsake vitalnosti.

Ne govorimo tukaj le o železnicah, ki jih je Perón kupil Angležem, ko so te dejansko postale nerentabilne. Tudi ne o petroleju, čeprav je verjetno YPF edina petrolejska družba na svetu, ki ima izgubo; tudi gre stvar dlje kot le plin, luč in telefon, ki so v vseh razvitih državah v privatnih rokah, medtem ko je tu vse državno. Argentinska država je proizvajala motorna kolesa, hladilnike, avtomobile, orožje, ladje, pralne stroje... vse, kar si lahko mislimo.

Razvoj tega postopanja je bil jasen. Privatno podjetje je šlo v finančne težave. Moralo bi prenehati z obratovanjem in zapreti vrata. Seveda, delavci in uradniki bi ostali brez dela. Država tega ne sme dopustiti; torej: država je prevzela omenjeno podjetje, imenovala novo vodstvo, in od tedaj naprej krila deficit, ki ni nikdar več prenehal. Množilo se je delavstvo, množili uradniki...

besede in besedice uničujejo uspehe plemenitih prednikov?

Uskladimo idealne uspehe v tehniki, športu, umetnosti s podobno borbo pri izbiri izrazov v vsakdanjem govoru. Pokažimo, da smo zmožni uveljaviti spoštovanje naših vrednot, bomo tudi na jezikovnem polju prožni, jasni, čisti, pošteni.

M. A.

ki podjetij, množilo vodstvo: vse je krila država. Kaj pa petrolej, elektrika, telefon? To vse ima opraviti z varnostjo države. Vse to v privatnih rokah bi lahko postavilo državo v nevarnost. V kakšno nevarnost? Ne vemo. A branimo se pred to nevarnostjo; vse naj ostane v rokah države. In tako naprej...

Koliko vlad je že prešlo, civilnih in vojaških, ki so obljubljale s tem stanjem končati? Nešteto. Vse je ostalo pri starem. In ko je dejansko vse kazalo, da bo šla država rakovo pot, se je pojavil presenetljivi Menem, z roko v roki s korporacijo Bunge y Born in somišljeniki in uzakoni, „spremembo države“. Dejansko ima sedaj vlada proste roke. Vse odvisi le od uspešnosti in poštenosti. Pred koncem leta da bo telefonska družba že v privatnih rokah: čudež. Privatizirali bodo nekatere železniške proge in ukiniteli druge: neverjetno. Če bo šlo tako naprej, in načrt uspe, bo Argentina lahko postala celo moderna država.

ALARM ZVONI

Večkrat smo že omenili, da je ena velikih zaprek temu načrtu sindikalna garda, ki po svoje vlada nad državnimi podjetji. Paradoks je v tem, da so ti sindikati peronistični. Seveda niso vsi enaki, in tudi v sindikatih in vodstvih so taki, ki soglašajo s privatizacijami, in taki, ki jih z vso močjo bojkotirajo.

Octavio Frigerio je imel že več spopadov zaradi modernizacijskih načrtov v petrolejski družbi. Železničarski sindikati so zagnali vik in krik zaradi napovedanih privatizacij in ukinitve. Privilegiji, ki jih bo sedaj konec, so tako globoko zakoreninjeni, da se jim nihče noče odpovedati, pa čeprav s tem trpi vsa družba.

Sedaj pa se je pokazalo tudi politično ozadje tega trenja. Vlada je izvedbo tega načrta poverila „veliki trojki“: ministru za gospodarstvo Rapanelliju, za javna dela Dromiju in za delo Triaca-ju. Izredno kočljiv je zlasti posel tega zadnjega. Njegova naloga je sindikate krotiti, medtem ko vlada izvaja svojo veliko operacijo, da izreže rak rano na državnem telesu.

Ne vemo, če je bilo res potrebno, ali je pomota v računih, ali pa posledica starih, osebnih nasprotij, a v teh okoliščinah se je izvedla ofenziva na glavnega tajnika CGT, Ubaldinja. On ima največjo zaslobo prav v državnih sindikatih. Tako je po svoje znova postal polemična figura, napaden od krogov peronističnih.

ne vlade, opevan s strani radikalov proti katerimi je svoj čas organiziral več kot desetino splošnih stavk. Sedaj je že sklican kongres CGT; eden za 17. oktober, drugi za 29. t. m. Pokazalo se bo, kdo se je uštel.

A sindikalni problem presega polemiko okoli CGT. Stavka učiteljev pretekli teden in problem z železničarji kaže, da je v rožah mnogo trnja. Dejstvo je, da je delavstvo doživelo nov udarec, ko je po inflacijskih sunkih kupna moč plač znova padla. Vlada je tudi ostro proti temu, da bi prišlo do novih povišic plač.

V sami vladi nekateri dvomijo o umestnosti te politike. Zato protislovne izjave glede naknadne povišice. Skrb pa se poraja tudi zaradi brezposelnosti, ki dosegla rekordne številke. Kako jo omiliti? Tudi glede tega ni jasnosti. Dovoljenje, da podjetja zaposlijo delavce za dobo treh let, ne da bi jim bilo treba izplačati odpuščeno za to dobo. To pa seveda predstavlja veliko nazadovanje v socialni zakonodaji. Hrup, ki je nastal ob tej objavi, je bil tolikšen, da je zaenkrat vse ostalo pri starem. Ostala je seveda tudi brezposelnost, ki bo čakala morebitne reaktivacije, ko bo sonce Argentincem mileje sijalo.

SLOVENSKA KNJIŽEVNOST V ARGENTINI

V prejšnji številki smo poročali o podlistku s tem naslovom, ki ga je v ljubljansko Delo poslal dopisnik Marko Jenšterle. Sedaj smo dobili še zadnji, četrti del (17. avgusta), ki govori še o slovenskih kulturnikih po ostali Južni Ameriki, ki so: Lojze Ilija, Branka Sušnik, Alojzij Zver, Ludvik Ceglar in Janez Grilc. Nato pa se pisec spet povrne v Argentino, kjer seže do zadnjih časov: Rezi Marinšek, Tine Kovačič, Tone Brulc, Vinko Rode, Tine Debeljak ml., Andrej Rot, Pavel Fajdiga, Pavle Štrukelj, Gregor Papež, omenja še reviji Druga vrsta in Mladinska vez.

Kot ilustracija prida pesem T. Debeljaka ml. Tihi tovariši. Zanimiv pa je podnaslov, ki se v vseh podlistkih glasi: „Ko govorimo o slovenski književni stvarnosti v Argentini, nastali po drugi svetovni vojni, to je s prihodom politične emigracije, je treba najprej povedati, da gre tu za povezanost vse politične emigracije po svetu, ki se je ravno v Buenos Airesu duhovno skoncentrirala“.

Drugi podnaslovi pa so: Predvojna slovenska emigracija je navezala stike s povojno; (Povojna) pisateljska tvornost večinoma (vendar) iz tradicije; Precej pisateljev še ni dočakalo lastnih knjig; Močnega asimilacijskega pritiska sami ne bodo zdržali.

Slovenščina - moj jezik

NAPREDEK?!

Kdor se zanima za fotografijo, more v zadnjih letih opaziti izreden napredek. Občudujemo posnetke, ki o njih še sanjali nismo. Nepoučen človek bi rekel, da so lepši od resnice. Tudi zvočni posnetki so čarobno lepi, če se snemalec potruži. In kako je napredovala lahka atletika! Spretnost, moč, gibčnost, natančnost: vse to se je razvilo do neverjetnih višin. Na vseh področjih skuša človek preseči samega sebe in vse dosedanje viške.

Zakaj ne bi tudi nas, ki se trudimo za lepši besedni izraz, pograbil tok razvoja? Vsak naj poskusi vsaj nekaj pripomoči.

Slovniica je ogródje, na katerega se opiramo. Brez nje se vse zruši v nerazumljivo gmoto besed in glasov. Ko

pa vse uredimo v prave predale, se nam odpre brezmejno polje, ki čaka obdelave in ponuja svoje bogate izvore. Kaj vse se da povedati, kadar je izražanje lahko!

Tuji izrazi so za nas velika nesreča. Dobljeni so, žalibog. Neverjetno lagodno segamo po njih, saj jih razume ves svet. Ne poznajo meja. Neverjetno točno označijo kakšno stvar ali nov pojem. Ali nas ne zaboli pri srcu, ko pomislimo, da vsaka tujka odšči pene eno koreninico našega živega jezika, ki so ga naši predniki v težkih časih negovali, čistili, branili pred sovražniki od zunaj in pred notranjimi malomarneži? Mi že uživamo urejen besednjak priznanje v zboru svetovnih jezikov, imamo Akademijo in odlične znanstvenike, ki skrbijo za slovenski jezik, pa naj malomarno dopustimo, da tuje

(3)

marveč bodo zastavile vrsto neresenih vprašanj vsej evropski skupnosti.

Čeprav je partijski totalitarizem še vedno bistvena ovira za gospodarski in družbeni razvoj v Jugoslaviji, ni dvoma da bo ta ovira slej ali prej odpadla. Misliti je treba tedaj na čas, ko bodo legitimne koristi posameznih narodov edina sila za povezavo večnarodne države.

Kljub mnogim razlikostim in različnim nasprotjem se vendarle zdi, da si prav najosnovnejše koristi narodov, ki sestavljajo Jugoslavijo, danes v Srbiju ne nasprotujejo. V času ko je Srbija že na poti, da doseže povezavo nekdanjih upravnih enot v narodno republiko, je verjetno gornja trditve manj tvegana kot bi bila v bližnji preteklosti. Pri tem je treba ponovno poudariti, da bi kakršnokoli reševanje Jugoslavije v smeri centralizma, državo dokončno uničilo. Ker pa je med demokrati v Jugoslaviji in v zdomstvu skoraj enotno mnenje, da bi bila v prihodnosti edina še sprejemljiva Jugoslavija konfederacija suverenih narodnih republik, bodo tedaj vsi prizadeji narodi, postavljeni pred isto vprašanje: kako naj se vključijo brez prevelikih pretresov v nastajajočo Evropo.

Na videz najpreprostejša rešitev bi bila, da se Jugoslavija poskusi vključiti v evropsko zvezo držav kot enota. Vendar taka rešitev ni najbolj naravna. Zakaj bi morali biti

Slovenci, Srbi, Hrvati, Bosanci, Makedonci... podnajemniki pod skupno evropsko streho? Zakaj naj bi bil v tem primeru potreben še jugoslovanski državni okvir, pa četudi le okvir konfederacije?

Ali ne postaja v luči sodobnega političnega razvoja vedno bolj razumljivo, da je jugoslovanska konfederacija nekaj vmesni korak med sedanjo totalitarnostjo in neurejenostjo ter urejeno, a suvereno vključitvijo vseh bratskih narodov, ki sestavljajo to državno zvezo, v širšo evropsko skupnost?

To ni več le slovensko, ali le hrvaško vprašanje. Tudi ne gre za načelno rušenje ali za brezpogojno ohranjanje Jugoslavije, marveč za to, da narodi, ki so v kritičnih desetletjih evropske zgodovine ohranjali svojo identiteto z medsebojno pomočjo, v sicer nepopolni a vendarle skupni državni zvezi, zdaj skupno krenejo korak naprej in se srečajo, kot dobri sosede in naravni zavezniki na enakopravnem polju evropskega parlamenta.

Seveda morajo prizadeti narodi, v okviru svojih republik, tak korak svobodno izglasovati, v demokratiškem referendumu. Tako odločanje je neizbrisna pravica vsakega zrelega in samozvestnega naroda, ki jo sme in mora uporabiti tolikokrat, kolikokrat uvidi, da je to potrebno za njegovo rast ali celo obstoj. Konec koncev gre sicer za pomembne in dolgotrajne pogodbe, a vendarle za

pogodbe med narodi družabniki, ki imajo svojo naravno danost, kateri se ni mogoče veljavno odpovedati in je zato nobena pogodba ne more uničiti. Prav zato se zdi vmesna stopnja demokratične jugoslovanske konfederacije potrebna, a začasna oblika političnega razvoja, potem ko odpade z državnega ustroja nasilni oklep komunistične partije.

Vstop v državne zveze je zahteven postopek, odvisen od različnih dejavnikov, in zato ne sme biti izpeljan nemišljeno in hlastno, če hočemo, da bo pomenil za naše preiskane narode resničen korak naprej. Demokratizacija, decentralizacija in razsocializacija lastnih republik pa ne potrebujejo odlašanja. Gre za preosnovno ustanov, odvisno od ljudske volje, ki je pogoj za izhod iz sedanje krize pa tudi za odgovorno odločanje o prihodnosti.

Naposled stoji vsak narod pred svojimi lastnimi odločitvami ter pred lastno presojo glede možnih in primernih poti v prihodnost. Nihče ne more in nihče ne sme odločati namesto naroda, kadar gre za njegovo usodo. O tem si moramo biti na jasnem najprej mi sami pa tudi naši bližnji in daljni sosede. To ne pomeni, da bi se poti narodov, ki sestavljajo Jugoslavijo, v prihodnosti nujno križale. Kakor tudi ni nujno, da sovpadajo. Upajmo, da bodo potekale vzporedno.

K o n e c

MARKO KREMŽAR

Jugoslavija na razpotju

V položaju, ki sovпада s postopno in preudarjeno preureditvijo zahodne Evrope in kaotičnimi spremembami v deželah Sovjetske zveze, se bliža Jugoslavija zgodovinskim razpotjem,

Če bi vprašali njene prebivalce, ali je v današnji razmerah Jugoslavija potrebna za zavarovanje njihove narodne bitnosti in narodnega ozemlja bi verjetno večji del menil, da lahko isto vlogo odigra, na primer, zahodnoevropska državna zveza, v primeru, da bi bili narodi Jugoslavije vanjo sprejeti res kot suvereni družabniki. Kar se pa trga tiče, je jasno, da bo morala Jugoslavija, taka ali drugačna, kmalu najti svoje mesto v nekem večjem gospodarskem sklopu.

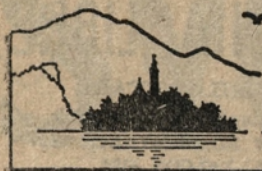
Ob pogledu na hitre spremembe v svetu in ob bojznosti, da bi ostali „za časom“, bi del vprašanih morda spregledal, da na primer nacionalistične sile, ki so dolga stoletja ogrožale obstoj slovenstva, zelo verjetno niso izginile čez noč in da je improvizacija v mednarodnih odnosih danes tako nevarna kot vedno. Ob razočaranju nad sedanostjo in ob želji po novosti je rešitve, ki so sicer potrebne, kaj lahko idealizirati, kot nam je znano iz naše lastne

preteklosti.

Nevarna je tedaj miselnost, ki vidi že v samem prehodu iz sedanje v neko „novo in večjo“ politično povezavo rešitev vseh problemov. V takem primeru gre lahko za beg pred lastno resničnostjo. Kakor človek tudi narod večkrat spregleda, da so nevarnosti pa tudi rešitve predvsem v nas samih. S pogodbo z družabniki se krepimo, če smo krepki, a izgubimo lahko vse, če smo šibki. Kot vedno gre tudi tukaj za notranjo moč, za samozavest, ki omogoča trezno presojo razmer.

Predajati komurkoli pravico odločanja o svoji obrambi, valuti, gospodarski in politični ureditvi, predno smo jo kdaj polno in samostojno uporabljali, se zdi lahko odgovorna odločitev, lahko pa pomeni tudi strah pred odgovornostjo.

To je vprašanje, ki zasluži vsekako premišljene pozornosti, posebno še sredi idejne, politične in gospodarske krize, ki pretresa vso vzhodno polovico Evrope. Del te splošne in globoke krize, katero prisila lahko zavre a je ne more rešiti, so tudi dogodki v Jugoslaviji. Spremembe v vzhodni in srednji Evropi pa ne bodo postavile pred nova izhodišča le tamkajšnjih narodov,

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Zaradi mopedov je bilo lani 950 nesreč, pri novih tristo pa so bili soudeleženi. Mopedov je v Sloveniji kakih 150 tisoč, niso registrirani, pa še voziti ga smejo skoraj otroci. Zato se zdaj zavzemajo, da bi starostna meja bila enaka evropski (15 let), da bi mopedi imeli registrsko tablico in tudi vozniški izpit naj bi bil bolj zahteven.

BRNIK — Letališče postaja premajhno. Zmogljivost 500 potnikov na uro so že prekoračili, zato bi potrebovali nov 15.000 kv. metrov velik terminal. Največ gneče je ob ponedeljkih, ko je napovedanih 33 pristankov in tudi poletov.

MARIBOR — Deset let so praznovali, kar so začeli z obnovo in gradnjo nove dvorane Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru. Nekateri pravijo, da so dela čisto zastala, pri SNG pa pravijo, da so le hudo upočasnjena, ker denar od različnih investitorjev vse prepočasi prihaja.

CELJE — Razlika med poslovnim darilom in podkupnino je zelo nejasna, so ugotavljali udeleženci posveta na celjskem sejmu idej. Potrebno bi bilo določiti zgornjo mejno vrednost poslovnih daril, da bi potem prejemnik ne imel slabo vest, ker naj bi se darilo spremenilo v podkupnino.

LJUBLJANA — O pravicah vernikov na orožnih vajah so razpravljali na predsedstvu Republiškega komiteja SZDL. Razpravo je sprožil Medškofijski odbor za študente, ki meni, da so te pravice (do branja verskega tiska, izpolnjevanje verskih dolžnosti) odvisne od dobre volje posameznih vojaških starešin. Mnenja so bili, da je treba o tem govoriti brez nepotrebnega politiziranja, da ne bi v Beogradu že vnaprej izvali neodobravanja.

ILIRSKA BISTRICA — Sejem rabljenih avtomobilov in kmetijske mehanizacije se dobro obnese. Ob nedeljah se zbere veliko možnih kupcev, ki si ogledujejo precejšnjo količino razstavljenih vozil, zanimanje pa vsak teden raste.

BOVEC — Tovarna klasičnih vžigalnih tuljav Iskre si je z modernizacijo pustila odprta vrata za nadaljnjo prodajo svojih izdelkov v važne evropske tovarne avtomobilov. Do sedaj so pozitivno ocenili njihove izdelke pri Fiatu, Renaultu in v Veliki Britaniji. Poleg tuljav želijo povečati izdelavo avtomobilskih relejev in pa cigaretnih prižigalnikov.

LJUBLJANA — Naročnina za ra-

dio in televizijo je v mesecu juliju stala 150 tisoč din, kar predstavlja 1,89 odstotka povprečne slovenske plače. Š to ceno je bila naročnina zvišana za 66%; avgusta so jo podražili še z odstotkom inflacije, v septembru pa bodo spet odločali o povišici.

DOLAR je v sredo, 16. avgusta bil vreden 25.315,22 dinarjev.

LJUBLJANA — Slovenska akademija znanosti in umetnosti je sprejela nove akademike. Ti so: dr. France Jakopin, dr. Josip Globevnik, dr. Janez Matjašič, Ciril Zlobec in dr. Vinko Kambič. Za dopisne člane pa je postavila: dr. Janka Pleterskija, dr. Nika Kureta, dr. Petra Fajfarja, dr. Ljuba Goliča, dr. Jožeta Mačka in Janeza Bernika.

ŠENTJERNEJ — 23 vokalnih oktetov se je že petnajstič zbralo v tem kraju. Zapeli so najprej posamezno svoje programe, nato pa vsi skupaj Triglav, Slovenec sem in Zdravljico. Nekaterim so podelili posebne diplome: za 25-letnico prepevanja jo je dobil tudi Šaleški oktet.

LJUBLJANA — Zasebne trgovine pridno rastejo: v lanskem zadnjem četrtletju jih je bilo 268, v prvem letošnjem pa že 330. Od teh jih dve tretjini prodaja živila, 9 jih je tekstilnih, 90 pa trgovin z mešanim blagom. Navdušenje zanje je veliko rezerviranost pa še večja, saj marsikdo čaka, kako se bodo pobožne želje o prostem trgovanju spremenile v zakone.

PTUJ — Minoritski samostan obnavljajo že tri leta. Obnovili in pozidali so tako samostan kot cerkev, ki jo je leta 1945 zadela bomba. Cerkev oblast v prvih povojnih časih ni pustila popraviti, nato so celo pošto sezidali na ruševinah. Zdaj so jo obnovili, predvsem prezbiterij, da bodo v njej lahko spet brali mašo; do sedaj so jo darovali v nekdanji jedilnici.

LJUBLJANA — Narkomanija se nevarno razvija po Sloveniji. Kriminalisti so vse bolj zaskrbljeni, odkar so odkrili več skupin preprodajalcev heroina. Do sedaj je bilo vse bolj „nedolžno“, saj so uživalci imeli „le“ travo, hašiš. Zdaj pa je možno kupiti gram mešanega heroina za 250 nemških mark (kakih 3,3 milijone din).

UMRLI SO od 31. julija do 4. avgusta:

LJUBLJANA — Oskar Mahnič; Henrik Fabiani, 91; Viktor Kurent; Vojska Rifelj; Elizabeta Cehli; Nada Dobravec; Jože Ošljaj; Minka Kutrin roj. Zajc; Drago Lumpert; Julijana Kralj roj. Lokman; Vera Cerkvenik roj. Tejkal;

SLOVENC V ARGENTINI

Osebnostne novice

Rojstva: V družini letalskega nadporočnika Jožeta Novaka in Adrijane roj. Selan, se je 19. avgusta rodila prvorojenka, ki bo pri krstu dobila ime Karina Ver nika.

Dne 25. avgusta je bil rojen v Slovenski vasi Martin Tomaž Radoš, sin Dinka in Kati roj. Adamič.

V sredo, 30. avgusta, pa se je rodil Danijel Vasle, sin Mirka in ge. Irene roj. Seme.

Rodil se je Pavel Martin Kostelec, sin Antona in ge. Marije Terezije roj. Repovž.

Vsem staršem iskrene čestitke!

Krsta: Krščen je bil Luka Škulj, sin Marka in ge. Marte roj. Jurko. Botra sta bila Ani Bertinetti roj. Jenko in Jože Škulj ml.

V nedeljo, 27. avgusta pa je bil krščen Blaž Ignacij Truden, sin Jureta in ge. Mirjanke roj. Voršič. Za botra sta bila prof. Lučka Voršič Bidone in dr. Viktor Leber. Krstil ga je v Isidro Casanovi očetov stric Janez Langus.

Čestitamo!

Poroka: V cerkvi Don Bosco v San Isidro sta se 26. avgusta poročila Janez Pleško in Marcela Rugo. Prihiti sta bila nevestin oče Adolf Rugo in ženina mati Mara Pleško. Poročni obred je opravil Anton Rant. Čestitamo!

JANEZ DIMNIK — 70 let

Dne 21. avgusta je Janez Dimnik doživel in praznoval svojo sedemdesetletnico. Še v svoji polni življenjski moči. Ker je vedno bil in je še zelo skromen mož, bo nad temi vrsticami gotovo nevoljen. Ali tisti, ki ga poznajo že desetletja in zlasti vidimo njegovo delo, mislimo, da je prav, da se mu vsaj ob tej sedemdesetletnici javno zahvalimo za to veliko delo.

Janez Dimnik je bil rojen 21. avgusta 1919 v vasi Obrije (občina Devica Marija v Polju) kot peti od desetih otrok v družini Jožeta in Marije roj. Jerman.

Leta 1940 je bil vpoklican v jugoslovansko vojsko, leto pozneje pa so ga ob vdoru v Jugoslavijo zajeli Nemci in odpeljali v ujetništvo, kjer je bil tri leta in opravljal različna dela, zlasti pospravljanje ruševin po bombardiranjih. Več mesecev je delal tudi v mehanični tovarni, kar mu je v življenju prav prišlo. Po vrnitvi domov je odšel k domobran-

Ivana Pavčnik roj. Strajnar; Minka Klaut roj. Žagar; Anton Perko; Franci Podbevšek; Jožef Oberč.

RAZNI KRAJI — Alojz Strle, Koper; Duan Žunič, Krško; Rezka Hafner roj. Šuštaršič, Kranj; Franciška Pungercar roj. Prelovšek, Domžale; Maks Kovčan, 77, Trbovlje; Jože Kavčič (Muhvev), 88, Žiri; Vera Levičnik roj. Vučer, 88, Drča; Štefanija Okrajšek roj. Kragelj, 78, Vrhnika; Angela Hafner roj. Šuštar, Škofja Loka; Maks Kovčič, 77, Trbovlje; Alojz Praprotnik, Tržič; Franc Pavlin, 91, Krško.

sednik Slomškovega doma Marijan Loboda razdelil pokale zmagovalcem. Ves turnir je organiziral in vodil športni referent Doma Mirke Vasle, pri kontrolni mizi pa so pomagali prijatelji iz klubov Vélez Sarsfield in Argentino Juniors.

Športni odsek Slomškovega doma sporoča, da bo naslednji festival ping-ponga za vse v soboto, 14. oktobra od 14 ure naprej.

Finalna tekma veteranov: igrata F. Tomažević in R. Piber.

Obletnica v Slovenski vasi

Društvo Slovenska vas — ki družijo Slovencev v najbolj strnjenem slovenskem naselju v Argentini — je praznovala 30. julija svojo 37. obletnico. Dolga je bila ta doba, kar so se začeli naseljevati prvi Slovenci v ta kraj, ki ga je dobil pokojni msgr. Janez Hladnik. Takoj so ustanovili svoje društvo, ki je skrbelo za notranje kulturno delo pa za predstavljjanje pred oblastmi in opeševanje Slovenske vasi, ki danes pomno izstopa in dokazuje prisotnost marljivih ljudi.

Zjutraj se je slavlje pričelo z mašo v slovenski cerkvi Marije Kraljice, kulturnega programa popoldan se je udeležilo veliko domačin pa tudi gostov iz vseh okrajev velikega Buenos Airesa, ki so povsem napolnili dvorano v Hladnikovem domu.

Kot je prav, se je slavnost pričela s petjem obeh himen, argentinske in slovenske. Nato pa je napovedovalec Ignacij Glinšek pričel s sporedom. Nad odrom so Prešernove besede bodrile naše naseljence: Bog našo nam deželo, Bog živi ves slovenski svet.

Predsednik društva Stane Mehle je najprej pozdravil vse goste in obiskovalce ter poudaril vlogo, ki jo ima društvo v vzgoji pravega Slovence v Argentini.

Sledile so nato pevske točke lanuškega zbora, ki ga že nekaj časa vodi pevovodja Jože Omahna. Dobro in ubrano so zapeli Tam na vrtni gredi... Nastopila sta še skupni zbor odraslih ter otroški zborček in zapeli pesem, ki jo je napisal in uglasbil njihov dirigent. Zanimivo besedilo objavljamo v celoti:

Slovesni dan praznujemo,
in srečno se radujemo
rojaku rojaku dober dan želi,
ker srce pravo mu tako veli!
Ko prvi rod odhaja že,
pa tretji rod pripravlja se,
da združeni z drugim vred

cem in z njimi leta 1945 na Koroško.

Na Koroškem je bil v raznih taboriščih. V taborišču v Spittalu se je poročil z Ivanko Lampret, s katero je imel tri hčerke in tri sinove, ki nadaljujejo njegovo delo.

Leta 1949 se je izselil v Argentino, kjer je sodeloval v podjetju Rueda, kjer se je pokazal za velikega garača zlasti v izpolnjevanju prevzetih obveznosti. Že zgodaj se je vrgele tudi na javno delo, kjer še danes dela po vseh svojih močeh. Zlasti se je zanimal za Slovenski dom v San Martinu, pri katerem je bil nekaj časa tudi predsednik, član nadzornega odbora pa je ves čas obstoja Doma. V San Martinu sodeluje tudi pri farnem odboru. Vsak teden pri naša za sanmartinsko področje Oznanila in Svobodne Slovenije.

Zavzema pa tudi važna in odgovorna mesta v našem skupnem slovenskem življenju. Je član načelstva Slovenske ljudske stranke že več desetletij. Bil je več let predsednik moške veje Slovenske katoliške akcije, član odbora za Slovensko hišo in član številnih naših organizacij (Zedinjene Slovenije, Društva slovenskih protikomunističnih borcev in dr.) Po zgodnji smrti gospe Ivanke se je znova poročil s Katico Kovač, voditeljico slovenske osnovne šole v San Martinu.

Vsi, ki stalno opazujemo njegovo veliko pa tiho delo za slovensko skupnost v Argentini, mu k sedemdesetletnici krepko čestitamo z željo, da ga dobri Bog, kateremu zvesto služi, še dolgo ohrani med nami.

SmR

SLOVENSKI DOM
SAN MARTIN

KRAMLJANJE Z LOJZETOM REZLJEM O OBISKU DOMOVINE

Naprošen sem bil, naj napišem poročilo o tem razgovoru. Iskal sem barve in izraz za doživetje, pa se je rodila komaj borna senca. Kolikokrat mi je govorila moja pokojna mati, naj govorim le kadar sem prepričan, da je tisto, kar hočem povedati, lažje od molka, sem vso pisarijo vrgel v koš in tako vsaj enkrat

obhajamo naš praznik spet. Slovesni dan naj združi vso Zedinjeno Slovenijo, Rojak rojaku roko naj poda in še košček svojega srca.

Več parov mladine je nato zelo razgibano in živahno zaplesalo slovenske narodne pleske; lepa folklorna skupina, katera upamo, da se bo dobro razvijala.

Sledil je slavnostni govor Božidarja Finka: Obujanje spominov, ki je v glavnem analiziral delo Doma v primerjavi z družinskimi domovi. Primerjal je delo, ki ga opravljata oba vzporedno, da vzgojita celotnega človeka v njegovih narodnostni in človeški enotni podobi; govoril je o tem, kako se lahko razvija prava osebnost le v harmoničnem sodelovanju družine in skupnosti.

Končno je bil prikazan še prav za to priliko napisan prizorček, delo lic. Andreja Rota. Ta je prikazoval problem slovenske mladine v argentinsko-slovenskem okolju. Lahko bi se imenoval tudi Preteklost, sedanjost in prihodnost. Včasih je tudi v malo satirični obliki prikazoval miselnost starejših, mlajših, tudi upornih, a je prikazal rešitev v medsebojnem pogovoru, zdravem družinskem življenju in skupnem sodelovanju.

Prizorček je režiral Ciril Jan, igrali pa so Mirjam Goljevšček, Jože Črnak, Dani Iglič, Martin Strah, Brigita Cerar, Minka Urbanija, Bernard Benegas, Aleksander Barle in Aleksander Grbec; vsi gladko in navdušeno.

S tem je bil slavnostni del zaključen. Vezeli smo bili bogatega sporeda, posebno pa še dejstva, da je nastopilo toliko mladine, tako pri petju, plesu kot pri igranju.

Zatem se je v dvorani razvilo družabno srečanje. Večerja in pogovor je družila starejše, mlajši pa so veselo zaplesali.

opravi dobro delo. Zato navajam le točke okoli katerih se je sukalo kramljanje:

1. Otroška leta in odhod iz domovine.
2. Ogled revij in knjig, ki jih je prinesel iz domovine.
3. Kaj je iskal in kaj je našel v Sloveniji.
4. Film o žalni svečanosti na Zalah.
5. Vprašanja udeležencev (ki so zaradi ginjenosti skoro odpadla).

Iz vsega razgovora pa je izzvenelo, da so v domovini zašli v hudo krizo iz katere zdravi del naroda išče izhod. Mirno lahko rečemo, da so že stopili na to zdravo pot, ko hočejo uveljaviti obče moralno načelo o odgovornosti, za njih laži in dejanja. Načelo, ki ga še danes teptajo samozvanci, zlasti tisti, ki se v svojem plehkem izgovoru sklicujejo, da so nosilci novega gibanja, kakor da bi jih mogla že samo ta okolnost razbremeniti pred svojim narodom.

Škoda, velika škoda, če ne bi vodstvo ostalih Domov organiziralo ponovitev tega kramljanja. Bogatejši bi bili za veliko doživetje. Mislim in prepričan sem, da bi L. Rezelj ne odklonil nobene prošnje.

In še nekaj besed o vodji razgovora.

Ne gleda v sebi človeka, ki bi v življenju igral pomembno vlogo, ali ki bi njegovo delovanje daleč presega lo povprečnost. Njegova usoda je podobna usodi tisočem sodobnikov v času velikih preobratov, ko se je podiral stari in porajal novi svet. Toda prav zato, ker spada v to prehodno dobo, njegova doživetja niso brez pomena, saj so dokument o življenjski poti enajstletnega begunca, ki ga je usoda iz meje slovenske domovine pognala daleč po svetu in ki je dozoreval in dozorel sredi tujih obzorij, ne da bi pri tem pretrgal vezi z rodno grudo in ljubeznijo do nje. Kakor mističen grški junak se mi zdi, ki je jadral po prostranem morju daleč na jug, ter se je sedaj po 45 letih prvič vrnil na obisk domovine s sadovi Hesperidskih vrto. Njegova doživetja so doživetje idealista, ki ga je prav idealizem varoval in rešil, da ni utonil v viharjih naše tragične dobe.

Udeleženec

Ping-pong za vse

Janez Petkovšek, Rozka Snoj, Gabrijel Nabergoj ter France Tomažević so bili zmagovalci I. festivala ping-pong za vse, ki je bil v prostorih Slomškovega doma v nedeljo, 2. julija v popoldanskih urah. Organiziral ga je športni odsek Slomškovega doma, podprli sta ga pa SLOGA ter Casa MAITINO (ki izdeluje ping-pong mize itd.).

Tekmovanje je bilo razdeljeno med štiri kategorije: SDO, SFZ, mladci in mladenke ter veterani. Vseh skupaj je tekmovalo 48 igralcev. Ob 14 je bil določen z žrebom vrstni red, igre pa so se pričele pol ure kasneje. Kljub mrzlemu vremenu je bil obisk gledalcev zelo številen ter so ves popoldan z zanimanjem sledili borbenim igram.

Pri SFZ je prepričljivo zmagal Janez Petkovšek iz San Martina, ki je premagal Mažgona iz Slovenske vasi, tretji pa je bil Marjan Petkovšek iz San Martina.

Pri SDO je zmagala Rozka Snoj, ki je premagal v finalu Ano Vidmar, tretja pa je bila Rezka Snoj, vse tri iz Ramos Mejije.

Pri mladih in mladenkah, ki so tekmovali v isti kategoriji, je zmagal Gabrijel Nabergoj iz Slovenske vasi, drugi je bil Jože Črnak ml., iz

istega okraja, tretja pa je bila Erika Piber iz Ramos Mejije.

France Tomažević je v finalu premagal Romana Pibra in tako zasedel prvo mesto med veterani, tretji je bil Mirko Vasle; vsi iz R. Mejije.

Po končanem tekmovalju je pred-

Naš dom

San Justo

vabi vse rojake
k predvajanju originalnih dokumentarnih videokaset
**O ZGODOVINSKI ŽALNI PROSLAVI PROTIKOMUNISTIČNIH
ŽRTEV NA LJUBLJANSKIH ŽALAH**
ob komentarjih Lojzeta Rezlja in drugih udeležencev
v soboto, 16. septembra, ob 20.30.

SDO

San Justo

SFZ

vas vabita na

28. mladinski dan

10. septembra 1989

- ob 8.00: sveta maša v stolnici
- ob 9.15: tekmovalna v odbojki
- ob 13.00: kosilo
- ob 19.00: kulturni program

Nato prosta zabava
sodeloval bo orkester "HRAST"

V NEDELJO, 1. OKTOBRA POPOLDAN

VELETOMBOLA

SLOVENSKEGA DOMA V SAN MARTINU

OBVESTILA

SOBOTA, 9. septembra:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.
Visokošolski tečaj: Nadaljevanje predavanja F. Perniška.

NEDELJA, 10. septembra:

V Našem domu v San Justo Mladinski dan.

ČETRTEK, 14. septembra:

Vaja Gallusa za bivše pevce ob 20 v Slomškovem domu.

V soboto, 9. septembra, ob 19.30

bo v

Hladnikovem domu

igra

FIGOLE FAGOLE

v izvedbi igralske družine iz Slovenske hiše.

Vsi lepo vabljeni!

Ves mesec september bo razstajala Amalija Pérez Molekova v okviru mestne razstavne galerije na ulici Junín 1930, pri Recoletti. Razstava je odprta vsak dan od 14 do 18. Umetnica je pripravila oljna dela in akvarele.

Dr. Peter Urbanc

Čas preloma

Slovensko pravosodje si je z Rožmanovim, Rupnikovim in še posebej s Kočevskim procesom dve leti prej, pripravilo vse kredit objektivnosti in spoštovanja, kar so ustvarili prejšnji rodovi.

V Sloveniji se zadnje čase resno trudijo kulturniki, neki disidenti in celo bivši partizani v raznih komemoracijah izkazati dolžno krščansko pieteto do nedolžno pobitih nasprotnikov revolucije. Mi smo jim za to seveda hvaležni. Omenil bi rad le dve dejstvi, ki me pri teh proslavah motita. Prvo je omemba o krivih in nekrivih. Označba krivi je nedopustna. Drugo dejstvo je, da so neki organizatorji in celo govorniki na komemoracijah ljudje, ki domobrance še vedno javno obtožujejo za izdajalce naroda. Naše stališče ostaja: Vse komemoracije ali označbe na mestih smrti in grobovih morajo vsebovati in poudarjati neomadeževano narodno čast nedolžnih žrtev revolucije.

Negativne posledice diktature so se pokazale tudi v izseljenstvu. Po Slovenski Izseljenski matici, roki partije, so umetno in prisiljeno nastale neke razlike med starimi, političnimi in ekonomskimi emigranti.

Mnogi stari emigranti so se med revolucijo neinformirani podpirali novo vlado. Po revoluciji so mnogi na podlagi lažne režimske propagande neprijazno sprejeli prihod po-

litičnih. Vse to se je hitro uneslo. Stari so najprej zabredli v veliko nesrečo, o kateri nihče noče govoriti. Stotine se jih je vrnilo iz Argentine, Amerike in Kanade. Na Reki so jim dinarje slabo menjali, traktorje so jim zaplenili in večino so potaknili v razne zadrage in kolhoze. Kdor je mogel, se je vrnil, ostali so v glavnem žalostno živeli svoja stara leta v najtežjem kolektiviziranem okolju. Hudo je bilo tudi razočaranje starih izseljencev, ko so šli domov na obisk. Znanec, javni delavec iz Toronta, je doma zvedel za mučensko smrt svojega brata. Prišli so ga na drevo. Ta o novi Jugoslaviji, ki jo je med vojno podpiral, niti govoriti ni hotel več. Prvi emigranti so bili ozdravljeni, razočarani. Malo so nas ločevala tudi sociološke razlike. Novi politični so se zaradi boljših časov in zaradi večje izobrazbe v nekaj letih postavili na noge, stari so zato rabili celo generacijo. Pred kratkim je bilo napisano, da je SPE prinesla s seboj tudi denarni kapital, kar pa ne drži.

Režim je vedno skušal pokazati SPE kot domovini sovražno. Ta stalno ponavljana laž je imela toliko učinka, da so se ljudje iz previdnosti nekaj časa izogibali „politike“. Zadnje čase ponujajo s strani režima razne sprave. Sprava pa je isto kot demokracija v enostrankarski ali — kot sedaj skušajo prodati

(2)

— brezstrankarski državi. Z drugimi besedami, nemogoča. Sprava, ki naj bi bila v stisku roke, v skupnem banketu, predavanju v okviru neke tretje slovenske univerze, poniževalen intervju in fotografija v Rodni grudj ni nobena sprava. Sprava je v priznanju krivde, obžalovanju, popravni krivic in predvsem v enakosti vseh Slovencev. Te pogoje pa more nuditi le demokracija. Slovenska opozicija iz časa revolucije, verjame mi, ni skregano z narodom, sprava bi mogla biti le s komunisti. Ko bo čas za spravo v demokraciji prišel, takrat boš pa zaman iskal nasprotno stran!

Nam v izseljenstvu očitajo, da ne poznamo dobro prilik doma. V današnjih časih komunikacij to ne drži, nasprotno, zunaj smo mogoče precej dobro informirani, ker so naši viri informacij bolj raznovrstni in objektivni. Naj še omenim, da je bistvo problema v naši domovini monopolni položaj partije. To pa je — glej — isti problem, s katerim se je soočila opozicija leta 1941.

Drugi očitek nam izseljencem je ta, da se mi ne zavedamo tveganja, kateremu je izpostavljena opozicija doma. Moj odgovor: Mi cenimo delo domače opozicije in upamo, da ne bodo podvrženi takim represalijam, kot smo to doživeli v letih 41-45. Vsekakor statistike notranje uprave kažejo za zadnjih 30 let skupno vsoto vseh zapornih kazni vseh političnih zapornikov na manj kot 20 let. In danes sta samo Janša in Borštnar priprta in še to samo ponoči, podnevi delata na prostosti. Politična in pričevalna vloga SPE spričo razvo-

Živeti in umreti za slovenstvo!
A. M. SLOMŠEK 1822

28. obletnica
Slomškovega
doma

Ob 40-letnici slovenske
šole v domu

V NEDELJO, 17. SEPTEMBRA

Ob 11.00: Dviganje zastav, nato sv. maša — prelat dr. Alojzij Stare.
Ob 12.30: Kosilo, nato turnir v odbojki mlajših skupin SFZ in SDO iz vseh slovenskih domov.
Ob 18.00: Slavnostni govor — dr. Andrej Fink. „S Slomškom od jutra do večera“ z njegovo besedo in pesmijo, z izvedbi šolarjev in mladine — režija: Frido Beznik.

Po kulturnem programu prosta zabava in ples ob izbrani glasbi.

Vsi lepo vabljeni, posebno še nekdanji učenci Slomškove šole!

Še je čas,

DA SI PO ZELO UGODNIH POGOJIH NABAVITE

KARTO SLOGA,

če do 30. septembra 1989 vložite vsaj A 2.000 v navadno hranilno vlogo, ki vam bodo prinašali običajne obresti, pa boste tudi vi deležni socialnih podpor, ugodnih posojil in imeli prost vstop na Letovišče SLOGA skozi vse leto.

Informacije osebno ali po telefonu v uradnih urah, ob delavnih kih od 10. od 19. ure v naši glavni pisarni, Bmé. Mitre 97 - Ramos Mejía - T. E. 658-6574 in 654-6438 in v naših podružnicah.

PEVSKI ZBOR GALLUS

bo v soboto, 30. septembra, ob 20.30

v dvorani Slovenske hiše proslavi svojo

40-LETNICO

S

SLAVNOSTNIM KONCERTOM,

na katerega že sedaj opozarjamo in vabimo.

Načelstvo Slovenske ljudske stranke sporoča vsem Slovincem v domovini in v zdomstvu, da je dne 1. septembra 1989 v New Yorku umrl gospod

dr. Ludovik Puš

podnačelnik Slovenske ljudske stranke

Dobri Bog mu je naklonil dolgo življenje, ki ga je v celoti porabil v delu in boju za pravice slovenskega naroda ter za uveljavljanje krščanskih in demokratskih vrednot v narodnem občestvu.

Slovenska ljudska stranka

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE

Director: Valentín B. Debeljak
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4156
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA

Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,
Gregor Batagelj

Correo Argentina Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824

Registro Nac. de la Propiedad
Intelectual No. 85.462

Naročnina Svobodne Slovenije za 1989:
Za Argentino A 3.500; pri pošiljanju po pošti A 4.000; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

V Evropi lahko kupite Svob. Slovenijo: v Trstu: knjigarna Fortunato, Via Paganini 2; v Celovcu: knjigarna Mohorjeve družbe, Viktringer 26.

TALLERES GRAFICOS "VILCO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

Pridobivajte nove
naročnike!